

Ovo **Stajalište u sjeni** pripremili su stručnjaci i stručnjakinje za politiku azila, ljudska prava i politiku izgradnje mira okupljeni u Inicijativu „Dobrodošli“ koju koordinira Centar za mirovne studije i odnosi se na predstojeću Konferenciju o Istočnom Mediteranu i Balkanskim rutama koja će se održati 8. listopada 2015. u Luxembourggu.

STAJALIŠTE U SJENI POVODOM SASTANKA O BALKANSKOJ RUTI

Ovi zahtjevi upućeni su prema članicama EU kao i zemljama koje nisu članice jer smatramo da se rješenje izbjegličke krize može pronaći jedino kroz suradnju svih zemalja kroz koje izbjeglice prolaze, poštujući načela solidarnosti i zaštite ljudskih prava. Interesi zapadnoeuropskih zemalja za zatvaranje i osiguranje istočnih granica EU-a, promicani su kroz različite bilateralne i multilateralne procese i sporazume dovelo je do zabrinutosti zemalja na (istočnim) vanjskim granicama, pa tako i Hrvatske, za njihovu transformaciju u "tampon zonu", kao direktnu posljedicu zaustavljanja neželjenih stranaca na njihovom putu na zapad. Budući da su na tzv. balkanskoj ruti i države u procesu pridruživanja EU, vidimo priliku da jedno od središnjih pitanja u predpristupnoj strategiji bude stavljeno u funkciju jačanja zaštite ljudskih prava uključujući prava izbjeglica i migranata, umjesto da preraste u političku trgovinu s ciljem zaustavljanja migracijskih tokova. Odluke koje se donose danas imat će dalekosežne posljedice i u pogledu toga što znači biti država članica Europske unije, a i u pogledu same budućnosti i opstojnosti Europske unije kao prostora slobode i zaštite ljudskih prava.

Od donositelja odluka tražimo i očekujemo:

- **uspostavu uzajamne suradnje sa državama Istočnog Mediterana** - Turske, Libanona i Jordana koja će se temeljiti na ravnopravnosti svake države i uvažavanju ekonomskih i socijalnih posebnosti ovih država koje su zbrinule najveći broj izbjeglica. Rezultat takve uzajamne suradnje je prihvatljiv u obliku **političkog dogovora za osiguravanje sigurnih puteva za izbjeglice, kroz humanitarnu evakuaciju ili preseljenje**. Upozoravamo da pristup koji bi se sastojao samo u financijskoj pomoći te uspostavi *hot spot*-ova u pojedinim državama nije rješenje koje će zaštititi ljudska prava ili osigurati ravnomjernu raspodjelu tereta humanitarne krize.

- EU u suradnji sa državama Istočnog Mediterana i državama koje se nalaze na Balkanskoj ruti mora osigurati **sigurne i zaštićene zračne, kopnene i morske koridore** izbjeglicama do destinacija kojima teže kako bi se smanjila kršenja prava izbjeglih osoba, krijumčarenje i smrtni slučajevi koji se tijekom izbjeglištva svakodnevno događaju prilikom prolaza kopnom, a posebno morskim putevima. **Sigurni koridori trebaju biti postavljeni kako na putu do EU, tako i unutar EU kako bi se minimizirao broj lokalnih humanitarnih kriza.** Upravo stoga upozoravamo da će dogovor postignut na EU summitu, a koji se fokusira na jačanje granične kontrole između Grčke i Turske, i to bez uspostave sigurnih koridora, zasigurno voditi povećanju transfera ljudi morskim putevima koji su dokazano najnesigurniji i uzrokuju izrazito visok broj poginulih, osobito među najranjivijim skupinama.
- EU mora **inicirati pregovore s međunarodnim subjektima** radi uspostavljanja sigurnih koridora **do svojih granica.** EU također mora zahtijevati aktiviranje svih raspoloživih mehanizma za **proglašenje međunarodne humanitarne krize.** Koordinirano djelovanje jedini je sustavni odgovor na masovne izbjegličke tokove kojima se, zbog neriješenih i kompleksnih uzroka izbjegličke krize, ne nazire kraj.

EU mora pokrenuti i usustaviti i druge mehanizme čija je svrha siguran prolaz do EU. **Napuštanje, ili barem suspenzija viznih režima** kroz određeno vrijeme i u odnosu na pojedine države iz kojih dolazi veliki broj izbjeglica, smanjio bi potrebu tih ljudi da kreću u pogibeljna putovanja ka sigurnim destinacijama. Jedina alternativa tome je **aktivacija mehanizma privremene zaštite** tako da sve osobe koje dolaze iz konfliktom zahvaćenih područja automatski dobiju zaštitu kako bi ih se zaštitilo od nasilja, trgovine ljudima i egzistencijalne ugroze. **Stoga pozivamo Vladu RH i vlade drugih država članica da odmah pokrenu proceduru aktivacije ove mjere u skladu s Direktivom 2001/55/EZ iz 2001. godine.**